

**ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПОГЛЯДІВ
ЛОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО НАПРИКІНЦІ ХІХ СТ.**

На основі аналізу опублікованих джерел та спеціальної літератури автор робить спробу з'ясувати історичні обставини формування суспільно-політичних і національних поглядів Лонгина Цегельського, розкрити його роль в еволюції українського державотворення. Проаналізовано чинники, що вплинули на формування його політичного світогляду.

***Ключові слова:** Лонгин Цегельський, громадське життя, політичне життя, Східна Галичина, національний рух.*

У розвитку будь-яких історичних подій чи явищ чільне місце займають конкретні особистості, їхні ідеї та вчинки. Через аналіз їх життя та діяльності можна реконструювати правдиву, ідеологічно незашорену картину суспільного життя.

Лонгин Михайлович Цегельський (1875 – 1950) як активний учасник національно-визвольного руху кінця ХІХ – першої половини ХХ століття і видатний науковець та публіцист мав значний вплив на громадсько-політичну діяльність українських громад, формування державної політики українських урядів у сфері релігійних відносин. Разом з тим, відсутність в українській історичній науці спеціального дослідження про Л. Цегельського, актуалізує поглиблене вивчення його громадсько-політичної, культурно-освітньої та наукової діяльності, відтворення повної наукової біографії вченого, осмислення його місця і ролі в українській історії. При цьому суттєвим є введення до наукового обігу нових джерел як необхідної умови об'єктивного і всебічного висвітлення біографії визначного історичного діяча. Нарешті, надзвичайно важливим є ознайомлення громадського загалу з літературно-публіцистичною спадщиною вченого, вивчення та популяризації його праць. Відтак, дослідження має важливе значення не лише для всебічної оцінки творчості ученого, але й для рельєфнішого відтворення динаміки українського історичного процесу цього періоду.

Мета нашої статті полягає в аналізі та реконструкції громадсько-політичної, культурно-освітньої та наукової діяльності Л. Цегельського, визначенні його ролі та місця в суспільно-політичних процесах, а також внеску у розвиток української історичної науки.

Високий патріотизм Л. Цегельського як державотворця, ідейного теоретика та наставника, провідника національної ідеї та духовного відродження корінився у глибокому моральному та національному вихованні в колі родини. Він походив з відомого священничого роду Цегельських і Дзеровичів. Свої первісні знання він поглибив у Львові, спочатку в Першій академічній гімназії (1886-1891), відтак – на юридичному факультеті університету. Формування політичних поглядів політика припадає на другу половину 80-х – початок 90-х років ХІХ ст. На той час у свідомості різних верств галицького суспільства вже досить міцно утвердилася ідея української національної та територіальної окремішності. Добротні знання, організаторські задатки висували Л. Цегельського на передові позиції серед студентства, особливо у боротьбі за український університет у Львові. Ґрунтовно

студіював величезну кількість літератури, яка стосувалась історії та культури українського народу, проблем відновлення державності [1, с. 307-308].

Ідея націєтворення та соборності українських земель має багатолітню традицію. “Від смерті Ярослава Мудрого (1054 р.), – писав Л. Цегельський, – ми вперто стреміли до здійснення цього ідеалу... Дороговказ на цьому шляху мав, одначе, напис: До Києва! До матері українських городів! [2, с. 211]”. Ця ідея народилася ще в середньовічній Україні, про що свідчать літописи, церковна та світська література. (“Слово про Ігорів похід”), політика Галицько-Волинського князівства [3, с. 6-36].

В історії української суспільно-політичної думки зародження національної ідеї, а відтак і відродження державності, прийнято пов’язувати із появою твору “Історія Русів”. Ця праця, на думку багатьох дослідників, дала поштовх до національного пробудження в освічених сферах суспільства [4, с. 5]. Суть “Історії Русів”, появу якої датують кінцем 20-х років XIX ст. у рукописному вигляді зводили до переконливого нагадування про історію українського народу, його корені, побут, героїчні звитяги, державні традиції. Це була рішуча і загалом вдала спроба перешкодити процесу асиміляції панівної верхівки народу з правлячим кланом пануючої нації, відреченню від самостійного мислення та національного самоусвідомлення.

Важливо наголосити, що автор “Історії Русів” вважає Київську Русь державним утворенням саме українського народу, що Русь – це Україна, а не Московія. Цю позицію повністю підтримав і розвинув у своїх працях Л. Цегельський. Він, як і автор знакової для багатьох поколінь українців книги, вважав, що: “... всяке творіння має право буття своє боронити, власність і свободу, і що для того воно споряджено самою природою або Творцем своїм достатніми знаряддями чи способом [5, с. 22]”.

Якщо “Історія Русів” була ідеологічно-історичним обґрунтуванням права українського люду на власну самобутність, то в першій половині XIX ст. відбулися перші організовані акції – несміливі спроби згуртуватися навколо ідеї української самобутності невеликих груп людей. Автор відомої праці “Історія політичної думки галицьких українців 1848-1914” К. Левицький виділив дві знакові події середини XIX ст. На перше місце він поставив утворення у 1846 р. невеликого гуртка під керівництвом М. Костомарова, названого Кирило-Мефодіївським братством, за участю П. Куліша і Т. Шевченка, та виникнення в 1831 р. постійного гуртка “Руська Трійця” у Львові, до якого увійшли М. Шашкевич, І. Вагилевич та Я. Головацький [6, с. 736].

Довкола “Руської трійці” гуртувалися молоді люди, які хотіли працювати на благо рідного народу. Вони й започаткували національно-культурне відродження у Східній Галичині. Збираючи усну народну творчість і вивчаючи історію свого краю, перекладаючи твори слов’янських будителів, групка молоді захоплювалася “Енеїдою” І. Котляревського, перечитувала фольклорно-етнографічні збірники М. Максимовича, І. Срезневського, впроваджувала живу українську мову і тим самим служила зближенню галицьких русинів, як тоді було прийнято говорити, зі східними українцями. Свідченням цього став альманах “Русалка Дністрова”, виданий 1837 року в Угорщині. І хоч основний тираж був конфіскований, сам факт його появи мав не тільки мистецьке, але й суспільно-політичне значення [7, с. 126].

Суспільно-політичне значення діяльності “Руської трійці” полягало, насамперед, у пробудженні Східної Галичини ще напередодні “Весни народів”, яка сколихнула Австро-Угорську імперію у 1848 р. Не менш важливими були перші прояви національної свідомості та почуття єдності всього українства, які викристалізувалися впродовж другої половини ХІХ ст. і справили вирішальний вплив на формування суспільно-політичних і національних поглядів Лонгіна Цегельського [8, с. 356].

Кирило-Мефодіївське братство виникло дещо пізніше, у 1846 -1847 рр., однак за масштабами і значимістю відіграло більше значення для всеукраїнського відродження, ніж локально-галицьке об’єднання молодих патріотів. Відомий історик І. Лисяк-Рудницький, вважаючи, що з появою Кирило-Мефодіївського братства досягла зрілості демократична народницька течія в українській суспільно-політичній думці, наголошував на тому, що програма Кирило-Мефодіївського братства, яка становила синтез романтичного націоналізму з радикальними суспільно-політичними ідеями декабристського руху, була сповнена духу палкої християнської віри [9, с. 168]. Історичне значення Кирило-Мефодіївського братства не вичерпувалося духовно-культурним імпульсом, воно мало також політичну складову. Ідейний вплив цієї групи українських діячів був визначальним аж до початку ХХ ст. Організаційно цей вплив реалізувався у діяльності “громад” – напівконспіративних об’єднань ліберально-народницької інтелігенції. Починаючи з 1860-х років, народництво поширилося і в Галичині, де воно отримало назву народовства [10, с. 69].

Наступним значним кроком розвитку суспільно-політичної думки в Україні була науково-публіцистична творчість і організаційно-політична діяльність М. Драгоманова. Виходець з Наддніпрянської України, він відіграв помітну роль у розвитку національно-визвольної ідеї у Галичині. Це був вищий, у порівнянні з кирило-мефодіївцями, ступінь розвитку політичної думки. У низці наукових досліджень, зокрема “Література російська, великоруська, українська і галицька”, “Три листи до редакції “Друга”, “Листи на Наддніпрянську Україну”, “Чудацькі думки про українську національну справу”, а також у багатьох листах та спогадах М. Драгоманов виклав свою концепцію розвитку української справи. Питання України, її стосунків з іншими народами він поставив не тільки у загальноукраїнських, але й у європейських масштабах [11, с. 18–39].

Вважаючи себе “соціалістом за ідеалами, але ... західноєвропейської школи”, М. Драгоманов, з одного боку, протиставляв свої погляди “російським нігілістам” школи М. Бакуніна й П. Лаврова, для яких були характерні антикультурний елемент і націоналістичне самозасліплення, а з іншого, не сприймав класової теорії і загалом догматичності К. Маркса. Саме на цьому наголошував у своїй праці про М. Драгоманова Л. Цегельський [12, с. 215-224]. Процес національного усвідомлення українців-русинів Галичини розпочався у першій половині ХІХ ст. і був тісно пов’язаний із революцією 1848 р. в Австро-Угорщині. У “Нарисах політичної думки галицьких українців” К. Левицький писав: “Національне відродження українців в Галичині з кінцем першої половини ХІХ віку було дійсно відродженням політичної думки, бо розбуджені галичани почувалися частиною українського народу – окремого від польського і російського [6, с. 14]”.

Відтак, можна констатувати, що світоглядні основи суспільно-політичної діяльності Лонгіна Цегельського формувалися завдяки ідеям та поглядам відомих українських мислителів Т. Шевченка, М. Драгоманова, М. Міхновського, І. Франка, М. Грушевського та інших і концептуалізувалися в процесі суспільно-політичних перетворень другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Для Л. Цегельського, як і для більшості молодих галичан його покоління, Т. Шевченко був пророком, предтечею, ідейним началом гуртування української спільноти. Про це свідчать не тільки статті Л. Цегельського про Т. Шевченка, але й його позиції як політика і публіциста, редактора “Діла” і співредактора ЛНВ [13].

Ідеї М. Драгоманова зацікавили Л. Цегельського ще у студентські роки. Про що свідчить його ґрунтовне дослідження “М. П. Драгоманов, його думки, діяльність і значення”, частинами надруковане у журналі “Молода Україна” за 1900 рік. Вчений стверджував, що М. Драгоманов полонив всі молоді сили України, оскільки “... се найбільший українець ХІХ ст. Коли Шевченко був серцем України, то він (М.П. Драгоманов – авт.) був її розумом [12, с. 218]”. Л. Цегельському імпонував науковий, критичний метод мислення М. Драгоманова, велетенський обсяг опрацьованого ним матеріалу. На думку Л. Цегельського, позитивним у поглядах М. Драгоманова було те, що він не ототожнював національну ідею лише з українською мовою і радив “галичанам не воювати самим тільки “пустим” (без змісту) націоналізмом, але каже надати тому зміст із соціальних та політичних ідей [12, с. 219]”.

Лонгін Цегельський вважав раціональною позицію М. Драгоманова щодо єдності слов’янських народів і про значення російської літератури для України та Галичини. Проте на наш погляд, доречно сказати, що на певному етапі становлення власних поглядів Л. Цегельський апологетично й некритично сприймав думки видатного українського мислителя.

Ярослав Дашкевич, у передмові до книги “Від легенд до правди” зазначав, що на початку ХХ ст. Л. Цегельський був прихильником драгоманівських ідей з певним нахилом до революційних силових методів боротьби і брав участь в організації селянських страйків [14, с. 12]. Щоправда, не лише М. Драгоманов впливав на переконання самого Л. Цегельського, що національне питання в Україні не можна відділяти від соціального визволення народу. Вчений усвідомлював це впродовж усього життя, однак, уже на початку ХХ ст. змістив акценти саме на національне визволення як основу розв’язання усіх актуальних для України питань.

Ще влітку 1891 р. на могилі Т. Шевченка у Каневі чотири студенти М. Базькевич, М. Байздренко, В. Боровик, І. Липа створили Братство Тарасівців [15, с. 175]. Свої програмні наміри вони висловили у рефераті, прочитаному на Шевченкових роковинах у Харкові. Цей реферат був надрукований 1893 р. у двох львівських газетах: “Правда”, п. н. “Grotession de foi (Сповідь віри) молодих українців” та “Ділі”, п. н. “Народна програма молодих Українців”.

Українці, стверджували автори, єдині, “бо ідеї, духа розірвати на шматки не можна [9, с. 26]”. У Програмі молодих українців йшлося про одностайну єдність в спільній боротьбі всіх українців за соборність українських земель, за вільний розвиток української мови, освіти для народу рідною мовою і виховання в “українському дусі”, про недопустимість партійного розбрату у цій боротьбі. Без сумніву, Л. Цегельський був обізнаний і солідарний з програмою молодих

тарасівців, адже їхня програма мала відчутний вплив на його світогляд і на співпрацю з М. Міхновським [16, с. 94]. Поява відомої програмної праці М. Міхновського “Самостійна Україна” здійснювалося за сприяння та участі Л. Цегельського.

Журнал “Молода Україна”, до редакції якого входив Л. Цегельський, схвалював ідею самостійності України. Л. Цегельський повністю поділяв положення відомої праці М. Міхновського “Самостійна Україна”. Редакція журналу стала фактично нелегальною організацією молодих патріотів-галичан, переважно студентів, які підтримували тісні зв'язки із східноукраїнськими однодумцями. Невипадково брошура М. Міхновського була надрукована у Львові, за активної участі Л. Цегельського.

Праця М. Міхновського, написана у березні 1900 р., стала першим кредо Революційної Української Партії, яка оформилася у Харкові 29 січня 1900 р. на т. зв. “Раді чотирьох” у складі Д. Антоновича, Б. Камінського, Л. Мацієвича, М. Русова. У ній було коротко викладено історію поневолення України шляхом грубого порушення Переяславських угод. М. Міхновський звертає увагу на головні антиукраїнські акції російського царизму до 17 травня 1876 р., коли “була приречена на смерть українська мова”, а Україною повністю почали управляти чужинці. “Московські царі чи імператори, – йдеться у брошурі, – не виконували своїх обов'язків щодо конституції 1654 р. і поводяться нині з нами так, наче Переяславська конституція ніколи й не існувала [17, с. 41]”. Він гнівно виступає проти колонізаторської політики російського царизму, який “засуджує нашу національність на смерть [17, с. 42]”.

Юрист за освітою, М. Міхновський переконливо доводить порушення підписаних царським урядом правових угод, закріпачення народу, позбавлення його найелементарніших прав і свобод. Він підтверджує право України та українців вільно жити на власній землі. Саме тому українці мають мати на своєму прапорі слова: “Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ [17, с. 67]”. Це була найбільш категорична вимога з усіх тогочасних декларацій українських політичних сил. Йшлося не лише про право українців на власне державне життя у відповідних географічних межах, а й про протистояння тим, хто, порушуючи дані народові правові гарантії, не визнає основної потреби пригніченого народу: “Усі, хто по цілій Україні не за нас, той проти нас... [17, с. 71]”.

Часопис “Молода Україна” схвально відгукнувся на появу брошури М. Міхновського. Автор рецензії С. Томашівський, відзначаючи особливе значення викладених у ній ідей, стверджував, що з часу Т. Шевченка “не було серед української суспільності в Росії нічого, щоб сю ідею незалежності подало так рішуче, ясно і горяче, як отся брошурка [18, с. 19]”.

У липні 1900 р. у Львові відбулося Друге віче Української академічної молоді. Формальним приводом віча були публікації газети “Буковина”, яка зайняла послідовну антиукраїнську позицію, доводячи неспроможність національного самовизначення у роз'єднаній Україні, неготовність боротьби за суверенність [8, с. 342]. Детальний огляд віча маємо в часописі “Молода Україна”, з якого дізнаємося про зміст реферату виголошеного Л. Цегельським. Як подає часопис, доповідач наголосив на ідеї самостійної України. Національна держава, на його думку, є

“формою, в якій розвивається людство”, а за відсутності власного державного об’єднання страждає національна культура, суспільне життя народу. “Доповідач ставить питання про те, щоб створити свій власний державний організм, свою власну, самостійну національну державу в етнографічних границях по всій території, заселеній українським народом”, – підсумовує часопис, проводячи паралель між позицією Л. Цегельського і поглядами наддніпрянських українців, зокрема М. Міхновського [8, с. 342].

У 1900 р., у зв’язку з позицією газети “Буковина” і полемікою з нею газети “Діло” часопису “Молода Україна”, з’явилася відома стаття І. Франка “Поза межами можливого [19, с. 3276-285]”. У ній видатний письменник і публіцист філософськи обґрунтовує потребу української державності та непросту перспективу її здобуття. Відштовхуючись від згаданої полеміки, І. Франко розмірковує над співвідношенням між матеріально-соціальними та національно-політичними аспектами тогочасної ситуації. Він критикує позицію газети “Буковина”, яка на перший план ставить питання матеріального життя, і показує, що в умовах, у яких опинився український народ, це питання неможливо вирішити без розв’язання ключового для українців завдання, тобто здобуття незалежності. Висновок І. Франка збігається із тогочасною позицією молодих політичних діячів, згуртованих довколо “Молодої України”: “Все, що йде поза межі нації, се або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеалами раді прикрити свої змагання до панування одної нації над другою, або хворобливий сентименталізм фантастів, що раді би широкими “вселюдськими” фразами покрити своє духовне відчуження від рідної нації [19, с. 285]”. Поєднання “якихось вольних міжнародних союзів для досягнення вищих міжнародних цілей”, на його думку, можна досягти тільки тоді, коли всі національні проблеми будуть розв’язані [19, с. 285].

Думка про необхідність побудови суверенної держави зріла в умах української еліти й вилилася у 1900 р. одразу у трьох документах – брошурі М. Міхновського, доповіді Л. Цегельського та резолюції Другого віча української академічної молоді та статті І. Франка. Серед мислителів, які зайняли таку позицію, І. Лисяк-Рудницький називає І. Франка, який “... поступово відійшов від федералістської концепції свого вчителя М. Драгоманова і став одним з перших речників ідеї повністю незалежної Української демократичної держави [10, с. 69]”.

Вказані події підтверджували, що ідея державної окремішності українського народу в суспільстві визрівала поступово. Спочатку це був процес національного самоусвідомлення українства як етнічно-духовного феномена. У цьому контексті слід підкреслити, що Л. Цегельський, як і його батько, наполегливо користувався поняттям “Русь-Україна”. На відміну від М. Грушевського, він ставив слово Русь на перше місце, акцентуючи на генетичному витoku українства від Київської Русі. Фактично Л. Цегельський популяризував і розвивав концепцію української історії М. Грушевського, свідченням чого є його науково-публіцистичні праці, зокрема, “Русь – Україна а Московщина – Росія”. Щоправда, у період визвольних змагань він розійшовся у поглядах з М. Грушевським і критикував останнього, як й інших лідерів Центральної ради, за лівацтво, відстоювання федералізму, нерішучість, поступливість перед російськими шовіністами і, зрештою, співпрацю з більшовицьким тоталітарним режимом в Україні після повернення з еміграції [20, с. 58-61].

Другий етап, започаткований діячами Кирило-Мефодіївського братства, завершився формуванням концепції федералізації України, сформульованої М. Драгомановим. Її впливу зазнав і Л. Цегельський, хоча, популяризуючи погляди М. Драгоманова, він намагався відшукати у його працях думку про можливість створення самостійної української держави. Останнє засвідчує, що Л. Цегельський стояв на позиції повної суверенності України ще до її публічної артикуляції на студентському вічі 1900 р. Врешті, наступний етап державницької ідеї був остаточно сформульований у 1899 р. Серед тих, хто публічно проголошував і відстоював її у політичних суперечках того часу, був Л. Цегельський. Він включився в активну політичну боротьбу й усвідомлював необхідність пошуку та розширення кола політичних однодумців, спроможних не тільки обґрунтовувати ідею самостійності України в історичному контексті, але боротися за її реалізацію.

Загалом, можна з впевненістю стверджувати, що основною ідеєю, яка наскрізно проходить через усю суспільно-політичну діяльність Лонгіна Цегельського, стало відродження вільної, суверенної Української держави. Витоки його ідейної боротьби за самостійну Україну беруть в участі у таємному студентському товаристві (проводі), яке об'єдналось навколо редакційної колегії студентського журналу "Молода Україна". Л. Цегельський був одним із редакторів цього журналу, членом товариства, в програмі якого містилося завдання боротьби за українську суверенну державу.

У липні 1899 р. на студентському вічі у Львові Л. Цегельський виголосив промову "Про конечність боротьби за політичну незалежність України". За словами дослідників, то був перший у новітній історії прилюдний заклик до мобілізації сил задля боротьби на всіх можливих напрямках за здобуття української духовної та політичної суверенності.

Спираючись на дослідження відомих українських вчених, вчений захищав самобутність і самоідентичність українського народу, переконливо спростовуючи твердження російських та польських шовіністів про український народ як етнічну масу, яка є частиною інших етносів [21, с. 57-61].

Л. Цегельський багато зробив для утвердження національної свідомості – вирішального чинника утвердження української нації. Саме з цих позицій він обстоював права України на власну мову, культуру, освіту. Друкованими працями й громадсько-політичною діяльністю він готував галицьке суспільство, український народ до визвольних змагань, прогнозував політичне майбутнє української держави у формі президентсько-парламентської республіки, у будівництві якої брав безпосередню участь як один з найактивніших діячів ЗУНР та УНР, ініціатор та активний учасник Злуки Західної та Східної України.

Редаговані ним часописи, як і його статті, публіцистика, завжди були речниками української історії, культури, політичної думки, боротьби за національну державність.

Література

1. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Уряди. Постаті. [Текст] / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2009. – 350 с.
2. Цегельський Л. Від легенд до правди. Спомини про події в Україні зв'язані з Першим листопадом 1918 р. [Текст] / Лонгін Цегельський. – Львів : Свічадо, 2003. – 336 с.

3. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ ст.) [Текст] / Олександр Іванович Салтовський. – К. : Парапан, 2002. – 396 с. – С. 6-36.
4. Історія Русів / [авт. тексту Г. Кониський]. – К. : Радянський письменник, 1991. – 322 с.
5. Цегельський Л. Русь – Україна а Московщина – Росія : Істор.-політична розвідка. / Лонгин Цегельський. – [2-е вид., перероблене]. – Царгород : Союз Визволення України, 1916. – 123 с.
6. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848-1914 [Текст] / Кость Левицький. – Львів : Друкарня оо. Василіян у Жовкві, 1926. – 736 с.
7. Потульницький В. А. Історія української політології [Текст] / Володимир Потульницький. – К. : Либідь, 1993. – 232 с.
8. Цегельський Ю.-М. Зага роду Цегельських і розповідь про Камінку Струмилову [Текст] / Юрій-Михайло Цегельський. – Ellicott City : Смолоскип, 1992. – 787 с.
9. Тисяча років української суспільно-політичної думки : у 9 т. Т. 4. Кн. 1 (Перша третина ХVІІІ ст.) [Текст] : научное издание / [укл. В. Литвинов ; ред. В. Грабовський]. – К. : Дніпро, 2001. – 519 с.
10. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе [Текст] / Лисяк-Рудницький І. – К. : Основи, 1994. – Т. 2. – 573 с.
11. Цегельський Л. М. П. Драгоманов, його думки, діяльність і значення [Текст] / Лонгин Цегельського // Молода Україна – 1900. – Ч. 2. – С. 18-39.
12. Цегельський Л. М. П. Драгоманов, його думки, діяльність і значення [Текст] / Лонгин Цегельського // Молода Україна – 1900. – Ч. 6. – С. 215-224.
13. Цегельський Л. В 52-і роковини смерті Кобзаря [Текст] / Лонгин Цегельський // Діло. – 1913. – 14 березня.
14. Дашкевич Я. На переломі доби. Спогади Лонгина Цегельського про 1918–1919 рр. в Україні [передмова до кн. : Цегельський Л. Від легенд до правди. Спомини про події в Україні зв'язані з Першим Листопадом 1918 р.]. / Ярослав Дашкевич. – Львів : Свічадо, 2003. – С. 7-14.
15. Потульницький В. А. Теорія української політології [Текст] / Володимир Потульницький. – К. : Либідь, 1993. – 192 с.
16. Качкан В. Протиник кайдашизму в українській політиці : біографічна канва Лонгина Цегельського [Текст] / Володимир Качкан // Качкан В. Хай святиться ім'я твоє / Володимир Качкан. – Кн. ІV. – Івано-Франківськ : Сіверсія, 2000. – С. 92-99.
17. Міхновський М. Самостійна Україна / Микола Міхновський. – К. : Діокор, 2002. – 80 с.
18. Бегей І. Юліан Бачинський: соціал-демократ і державник [Текст] / Ігор Бегей. – Львів, Світ, 2001. – 254 с.
19. Франко І. Поза межами можливого // Франко І. Збір. Творів : у 50 т. [Текст] / Іван Франко. – К. : 1986. – Т. 45. – С. 276-285.
20. Цегельський Л. Проблема української нації [Текст] / Лонгин Цегельський // Універсум. – 2002. – № 11-12. – С. 58-61.
21. Здоровега М. В. Ідея української державності у творчості Лонгина Цегельського / М. Здоровега // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – Львів, 2001. – Вип. 9. – С. 56-63.

Полич М.І. Формирование Общественно-Политических И Национальных Взглядов Лонгина Цегельского в конце ХІХ ст.

На основе анализа опубликованных источников и специальной литературы автор делает попытку выяснить исторические обстоятельства формирования общественно-политических и национальных взглядов Лонгина Цегельского, раскрыть его роль в эволюции украинского создания государства. Проанализированы факторы, которые повлияли на формирование его политического мировоззрения.

Ключевые слова: Лонгин Цегельский, общественная жизнь, политическая жизнь, Восточная Галиция, национальное движение.

Випуск 35

Polych M. Forming of social, political and national views by Longina Cegel'skiy at the end XIX century

An author has made an attempt to find out the historical circumstances of forming of social, political and national views by Longina Cegel'skiy, exposed his role in the evolution of Ukrainian creation of the state based on analysis of the published sources and special literature. Factors which influenced on forming of his political world view are analysed.

Key words: Longin Cegel'skiy, public life, political life, Eastern Galicia, a national movement.

Рецензент: Довжук І.В., док. істор. наук, професор.

Стаття подана
16.03.2012